

Sygn. akt III AUa 462/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Elżbieta Gawda
Sędziowie:	sędzia Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska sędzia (del.) Iwona Jawor-Piszcz (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2019 r. w Lublinie

sprawy K. Ł. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o umorzenie należności z tytułu zaległych składek

na skutek apelacji K. Ł. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 5 marca 2019 r. sygn. akt VIII U 3414/16

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję w ten sposób, że umarza K. Ł. (1) należności z tytułu składek oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz K. Ł. (1) kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz K. Ł. (1) kwotę 4080 (cztery tysiące osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Iwona Jawor-Piszcz Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

Sygn. akt III AUa 462/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 5 marca 2019 roku oddalił odwołanie K. Ł. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 30 sierpnia 2016 roku, odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 76 190,65

złotych, w tym 37 651 złotych tytułem odsetek, na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 25 242,81 złotych, w tym 12 226 złotych odsetek, a także na Fundusz Pracy za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 5 669,57 złotych, w tym 2 778 złotych odsetek.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny.

K. Ł. (1) od 1996 roku do 2013 roku prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży artykułów detalicznych, podlegając z tego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Wnioskodawca w dniu 15 listopada 2013 roku wniósł o umorzenie nieopłaconych należności składkowych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. 2012 poz.1551, dalej zwanej ustawą abolicyjną). Decyzją z dnia 11 kwietnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. określił, że według stanu na dzień złożenia wniosku, tj. na dzień 15 listopada 2013 roku umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 76 190,65 złotych, w tym z tytułu składek 38 539,65 zł oraz odsetek 37 651 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 25 242,81 złotych, w tym z tytułu składek 13 016,81 zł oraz odsetek 12 226 zł, a także na Fundusz Pracy za okres od lipca 2002 roku do lutego 2009 roku w łącznej kwocie 5 669,57 złotych, w tym z tytułu składek w kwocie 2 891,57 zł i odsetek 2 778 zł. W punkcie II decyzji wskazał, że warunkiem umorzenia należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu oraz że należności z tytułu składek za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku nieobjętych postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2017 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż zgodnie z art. 1 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność umarza się nieopłacone składki na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 28 lutego 2009 roku obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 28 lutego 2009 roku oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku, do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa powyżej, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się

decyzji o warunkach umorzenia. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy nie wskazał konkretnych kwot zadłużenia wnioskodawcy z tytułu nieopłacenia należnych składek w ustawowych terminach płatności oraz z innych tytułów, które nie podlegały umorzeniu. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał jednak, że na koncie rozliczeniowym wnioskodawcy figurują zaległości z tytułu nieopłacania należnych składek, które nie są objęte ustawą abolicyjną. Podniósł także, że zadłużenie objęte zostało egzekucją administracyjną prowadzoną przez Naczelnika (...) Urzędu Skarbowego w L..

Decyzja o warunkach umorzenia nie została zaskarżona i uprawomocniła się w dniu 16 maja 2014 roku. Ustawowy 12-miesięczny termin do uregulowanie wszystkich należności niepodlegających umorzeniu upływał zatem z dniem 16 maja 2015 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, iż w odpowiedzi na pismo wnioskodawcy z dnia 24 kwietnia 2014 roku organ rentowy stwierdził, że na dzień 4 czerwca 2014 roku po uwzględnieniu deklaracji rozliczeniowej za miesiąc październik 2013 roku (kiedy to wnioskodawca zakończył działalność gospodarczą) oraz wpłat z dnia 2 kwietnia 2014 roku należności niepodlegające abolicji wynoszą odpowiednio: na FUS – należności za okres kwiecień 2009 roku, składki od maja 2009 roku do listopada 2012 roku, od czerwca 2013 roku do września 2013 roku – 26506,17 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 4 czerwca 2014 roku w kwocie 9 364 zł, na FUZ – należności za okres kwiecień 2009 roku, składki od maja 2009 roku do listopada 2012 roku, od czerwca 2013 roku do września 2013 roku w kwocie 11473,43 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 4 czerwca 2014 roku w kwocie 4 125 zł oraz na Fundusz Pracy za okres kwietnia 2009 roku, od maja 2009 roku do listopada 2012 roku, od maja 2013 roku do września 2013 roku w kwocie 2 337,63 zł oraz odsetki za zwłokę liczone na dzień 4 czerwca 2014 roku w kwocie 821 zł. Dodatkowo pismo zawierało wskazanie, że za każdy następny dzień należy liczyć odsetki według zasad określonych w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych do dnia zapłaty łącznie. W dniu 24 kwietnia 2015 roku wnioskodawca dokonał wpłat w łącznej wysokości 57 770 złotych na rzecz zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. W dniu 18 maja 2015 roku K. Ł. (1) skierował pismo do ZUS z prośbą o dokonanie rozliczenia wpłat i informację o zapłacie w związku ze spłatą zadłużenia. Po kilkukrotnej wymianie korespondencji wnioskodawca uzyskał odpowiedź na wniosek o saldo w dniu 29 grudnia 2015 roku. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż pismem z dnia 19 września 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował Naczelnika(...)Urzędu Skarbowego w L. o wniosku K. Ł. (1) w przedmiocie umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek. ZUS przesłał także Naczelnikowi informację umożliwiającą wyliczenie kosztów egzekucyjnych. Pismo zostało przesłane również do wiadomości wnioskodawcy. Organ rentowy w dniu 15 stycznia 2016 roku zwrócił się do Naczelnika (...)Urzędu Skarbowego w L. z prośbą o udzielenie informacji o stanie zaległości z tytułu kosztów egzekucyjnych niepodlegających umorzeniu i pismem z dnia 22 stycznia 2016 roku uzyskał informację o zaległości z tytułu kosztów egzekucyjnych niepodlegających umorzeniu w wysokości 523,50 złotych, które nie zostały spłacone. Pismo to zostało także przekazane do wiadomości wnioskodawcy. O wysokości kosztów niepodlegających umorzeniu został on poinformowany pismem z dnia 22 stycznia 2016 roku, które zostało odebrane przez domownika w dniu 3 lutego 2016 roku. K. Ł. (1) nie zwracał się do organu egzekucyjnego o podanie kwoty kosztów powstałych w toku prowadzonego wobec niego postępowania egzekucyjnego. Wnioskodawca opłacił należne koszty egzekucyjne w dniu 21 września 2016 roku. W konsekwencji niespełnienia warunków umorzenia organ rentowy w dniu 30 sierpnia 2016 roku wydał zaskarżoną decyzję o odmowie umorzenia należności.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS, w aktach sprawy i przedłożonych przez wnioskodawcę, które nie były kwestionowane w toku rozprawy przez żadną ze stron, ani nie wzbudziły wątpliwości Sądu, stąd też stanowiły pełnowartościowy materiał dowodowy. Nadto oparł się na zeznaniach K. Ł. (1), K. Ł. (2), które ocenił co do zasady za rzeczowe i logiczne oraz znajdujące potwierdzenie w dokumentach zgromadzonych w aktach sprawy.

Dokonując oceny prawnej Sąd Okręgowy przywołał treść art. 1 ust. 1,6,8,10,11,13 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność

wskazując przesłanki wydania decyzji w przedmiocie zastosowania dobrodziejstwa ustawy w zakresie umorzenia nieopłaconych należności z tytułu składek.

Przypomniał, iż wnioskodawca w dniu 21 września 2016 roku uregulował koszty egzekucyjne, tj. po upływie 8 miesięcy od odebrania pisma 22 stycznia 2016 roku oraz rok 4 miesiące po upływie ustawowego terminu do uiszczenia tej należności tj. do dnia 16 maja 2015 roku. Ocenił, iż decyzja z dnia 11 kwietnia 2014 roku zawierała wszystkie informacje na temat zaległości podlegających umorzeniu oraz warunki ich spłaty w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Natomiast z pisma z dnia 19 września 2014 roku wynikało, że informacje o kosztach egzekucyjnych niepodlegających umorzeniu wnioskodawca powinien uzyskać u Naczelnika(...)Urzędu Skarbowego w L., który był uprawniony do ich wyliczenia, w oparciu o informacje przekazane do US przez ZUS. Sąd Okręgowy wskazał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji warunkowej ustala kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych i nie ma obowiązku wskazywania takich kwot w treści tej decyzji. Dostrzegł, iż wnioskodawca podjął co prawda działania zmierzające do ustalenia zaległych kwot z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, w wyniku czego otrzymał z ZUS stosowne informacje o wysokości zadłużenia i dokonał stosownych opłat w tym zakresie. Jednakże odwołujący nie wykazywał żadnej inicjatywy w zakresie ustalenia kosztów egzekucyjnych we właściwym urzędzie skarbowym, mimo kierowania do jego wiadomości przez ww. organy stosownych pism, które winny zmobilizować go do takiej aktywności. Ubezpieczony wykazał taką inicjatywę dopiero długo po upływie terminu na uregulowanie tych należności.

Sąd Okręgowy podniósł, iż ustawa abolicyjna miała na celu pomoc dłużnikom, ale na określonych w ustawie warunkach. Z założenia więc to dłużnik winien wykazać się miarą należytej staranności przy wypełnieniu tych warunków jako koniecznych do zastosowania dobrodziejstwa ustawy bowiem postępowanie to prowadzone jest na wniosek i w interesie ubezpieczonego. Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie w żadnym razie nie pozwala na akceptację stwierdzenia, że wnioskodawca nie wiedział lub by nie miał potencjalnej możliwości ustalenia, jaki zakres należności nie podlegających umorzeniu w postaci kosztów egzekucyjnych powinien spłacić w terminie 12 miesięcy od wydania decyzji warunkowej – której przecież nie zaskarżył. W decyzji z dnia 11 kwietnia 2014 roku istotnie nie została wskazana kwota kosztów egzekucyjnych, zważyć jednak należy, że to nie organ rentowy prowadził postępowanie egzekucyjne. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że ustawodawca wprost wyłączył koszty egzekucyjne z obowiązku wskazania w decyzji określającej te należności, które umorzeniu podlegają (art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej). Tym bardziej zatem nieuzasadnione byłoby wymaganie kwotowego wskazania niepodlegających umorzeniu kosztów egzekucji prowadzonej przez inny organ. Nic nie stało na przeszkodzie, jak zauważył Sąd pierwszej instancji, aby ze stosownym zapytaniem co do wysokości kosztów egzekucyjnych do Naczelnika Urzędu Skarbowego wystąpił ubezpieczony – poinformowany w uzasadnieniu decyzji z dnia 11 kwietnia 2014 roku, a kolejno treścią pisma z dnia 19 września 2014 roku, o konieczności ich spłaty i podmiocie odpowiadającym za ich ustalenie, a w konsekwencji uprawnionym do ich egzekwowania. Tymczasem, co wskazał Sąd Okręgowy, wnioskodawca, któremu termin spłaty należności niepodlegających umorzeniu mijał z dniem 16 maja 2015 roku, częściowej spłaty dokonał dopiero krótko przed upływem 12 - miesięcznego terminu na spełnienie tego warunku, tj. pod koniec kwietnia 2015 roku. Właściwie również z upływem tego terminu ujawniła się aktywność i zainteresowanie ubezpieczonego rozliczeniem wpłat i salda zadłużenia (co znajduje potwierdzenie w treści pism kierowanych do organu rentowego). Jak wynika z zeznań ubezpieczonego i jego żony, na co uwagę zwrócił Sąd pierwszej instancji, K. Ł. (1) kwestią spełnienia warunków umorzenia zainteresował się dopiero w połowie maja 2015 roku, kilka dni po upływie ustawowego 12-miesięcznego terminu. Wnioskodawca, jak zauważył Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, ustalał w Oddziale ZUS kwotę podlegających spłacie składek wraz z należnościami dodatkowymi. Zaniechał jednak ustalenia w odpowiednim organie, tj. urzędzie skarbowym, wysokości kosztów egzekucyjnych, przy czym przypomnieć trzeba, że w uzasadnieniu decyzji określającej warunki umorzenia wyraźnie wskazano na konieczność ich spłaty, co powinno stanowić dla ubezpieczonego asumpt do wystąpienia do Naczelnika Urzędu Skarbowego o wskazanie wysokości kosztów egzekucyjnych (niezależnie od faktu, że obowiązek ten wynika wprost z przepisów ustawy abolicyjnej). W konsekwencji niedokonania przez wnioskodawcę w całości spłaty należności nie podlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy, decyzja organu rentowego wydana na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności

jest decyzją prawidłową, co skutkowało oddaleniem odwołania. Mając powyższe na uwadze Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy. Zarzucił, naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c., polegające na błędnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie materiału dowodowego oraz na braku jego wszechstronnego rozważenia poprzez pominięcie tej części zeznań odwołującego K. Ł. (1) oraz świadka K. Ł. (2), z których wynika, że K. Ł. (1) jako dłużnik zachowywał się aktywnie i podejmował niezbędne starania i działania w celu ustalenia kwoty zadłużenia niepodlegającego umorzeniu oraz wysokości koniecznych do uregulowania kosztów egzekucyjnych, w sytuacji gdy odmienne stanowisko Sądu pierwszej instancji doprowadziło do niesłusznego oddalenia odwołania odwołującego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.;

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającą na błędnym uznaniu, iż w decyzji z dnia 11 kwietnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w sposób prawidłowy określił warunki umorzenia należności z tytułu nieopłaconych przez odwołującego składek, w sytuacji gdy warunek nieposiadania na dzień wydania decyzji o której mowa w ust. 13 pkt 1 ustawy abolicyjnej, kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora ZUS, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego, został określony przez organ wydający decyzję jedynie poprzez zacytowanie w uzasadnieniu tej decyzji treści art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, z czego odwołujący nie mógł w żadnym wypadku wnioskować, że jest to część składowa decyzji, która kształtuje jego prawa i obowiązki, a zatem nie został w sposób prawidłowy poinformowany o warunkach umorzenia, a co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego ustalenia, że odwołujący z własnej winy nie dopełnił obowiązku zapłaty kosztów egzekucyjnych i oddalenia odwołania.

Podnosząc powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie apelacji.

W toku rozprawy apelacyjnej pełnomocnicy stron podtrzymali stanowiska jak wyżej, z tym iż pełnomocnik ZUS wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za postępowanie drugoinstancyjne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna i skutkuje koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji.

Na wstępie oceny trafności zaskarżonego wyroku należy wskazać, iż analiza stanu prawnego regulowanego ustawą z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność wskazuje, iż postępowanie administracyjne wszczęte na skutek wniosku o umorzenie należności wymaga od organu rentowego wydania dwóch decyzji tj. decyzji w sprawie określenia warunków umorzenia należności (art. 1 ust. 8 ustawy) i kolejnej o umorzeniu lub o odmowie umorzenia należności (art. 1 ust. 13 pkt 1 i 2 ustawy). Są to dwie decyzje pozostające ze sobą w ścisłym związku o tyle, iż wydanie tej drugiej jest warunkowane prawomocnością decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej i wpływem 12 miesięcznego terminu oznaczonego zgodnie z art. 1 ust. 11 ustawy zaś ewentualne istnienie lub nieistnienie zadłużenia w przedmiocie należności z art. 1 ust. 10 skutkuje wydaniem decyzji negatywnej lub pozytywnej. Okoliczność, czy w decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy sprecyzowana została kwota należności niepodlegających umorzeniu, nie jest natomiast przesłanką wydania decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2017 r., II UZ 49/17, LEX nr 2390737; z dnia 3 października 2017 r., II UZ 45/17, LEX nr 239761; z dnia 14 listopada 2017 r., I UZ 40/17, LEX nr

2426582 i z dnia 14 lutego 2018 r., LEX nr 2486211 oraz wyrok z dnia 6 czerwca 2018 r., I UK 151/17, LEX nr 2508189). Nie można także abstrahować od tego, że decyzja z art. 1 ust. 8 wydana w stosunku do wnioskodawcy jest ostateczna, ponieważ nie została przez niego zaskarżona. Niezaskarżenie decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy, bądź uprawomocnienie się tej decyzji w wyniku rozstrzygnięcia sądowego powoduje, że z dniem tego uprawomocnienia rozpoczyna bieg termin spłaty niepodlegających umorzeniu należności (12 miesięcy od tej daty - art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej) i wyłącza możliwość kwestionowania zawartego w niej rozstrzygnięcia w postępowaniu z odwołania od decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy. Decyzja ta wiąże organ rentowy i nie może być podstawą kontroli w sprawie zawilej w wyniku odwołania od decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy.

Z bezspornych okoliczności faktycznych niniejszej spawy wynika, że na dzień wydania decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej wnioskodawca K. Ł. (1) posiadał niespłacone należności niepodlegające umorzeniu, wobec czego nie spełnił warunku z art. 1 ust. 10 ustawy, czego skutkiem zasadniczo powinna być po myśli art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej odmowa umorzenia należności objętych abolicją. Rzecz w tym, że wobec niewskazania kwot należności niepodlegających umorzeniu w decyzji ustalającej warunki umorzenia zaległych składek, wnioskodawca - stosownie do załączonego do decyzji pouczenia, już w dniu 23 kwietnia 2014 roku zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o informację o wielkości zadłużenia podlegającego spłacie i zgodnie z udzieloną mu informacją uiszczył w terminie wskazaną kwotę należności (dnia 24 kwietnia 2015 roku wpłacił kwotę 57770 zł). Wnioskodawca nie był informowany przez organ rentowy, komornika czy poborcę skarbowego o wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego. O istnieniu dodatkowego zadłużenia w postaci kosztów postępowania egzekucyjnego w wysokości 523,50 zł (stan na dzień 22 stycznia 2016 roku) dowiedział się dopiero po upływie 12 miesięcznego terminu do spłaty należności niepodlegających umorzeniu i po wydaniu decyzji odmawiającej umorzenia z dnia 9 września 2016 roku.

Takie działanie organu rentowego, polegające na niepoinformowaniu strony o wysokości wszystkich niepodlegających umorzeniu należności, a następnie obciążaniu wnioskodawcy negatywnymi skutkami nieuiszczenia w terminie kwoty zadłużenia, o której istnieniu nie został w porę powiadomiony, naruszało spoczywające na tym organie z mocy art. 8 k.p.a. i art. 9 k.p.a. obowiązki, a naruszenie to ma wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy. Nie można uznać, iż organ rentowy sprostował wymogom k.p.a. poprzez zacytowanie w uzasadnieniu decyzji przepisu ustawy abolicyjnej, czy poinformowaniu wnioskodawcy, iż przedstawił Naczelnikowi Urzędu Skarbowego potrzebne dane do wyliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego. Przepis art. 8 k.p.a. formułuje zasadę prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie uczestników postępowania do władzy publicznej. Zasada skonstruowana w art. 8 k.p.a. ma na celu wyrównanie z natury nierównych pozycji obywatela i organu w postępowaniu władczym, jakim jest postępowanie administracyjne. Stoi na przeszkodzie temu, by organ wykorzystywał wywołany przez siebie (nawet nieświadomie) u strony błąd w rozumieniu prawa na niekorzyść obywatela (wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 maja 2018 r. LEX NE 2519214; Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2010 roku, VIII SA/Wa 560/10, LEX nr 760322 i z dnia 2 grudnia 2010 roku, VIII SA/Wa 753/10, LEX nr 760447). W związku z zasadą wyrażoną w art. 8 k.p.a. pozostaje zasada informowania stron statuowana art. 9 k.p.a. Obowiązek udzielania pełnej informacji stronom spoczywa na organie administracji w granicach określonych w art. 9 zdanie pierwsze, tzn. wtedy, gdy informacja dotyczy okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków stron będących przedmiotem postępowania. Granice tego obowiązku wyznaczają równocześnie granice uprawnień stron do żądania udzielenia wspomnianej informacji. Organ obowiązany jest zatem do udzielania całokształtu informacji związanej z załatwieniem danego rodzaju sprawy administracyjnej, zwłaszcza informacji o uprawnieniach i obowiązkach strony wynikających z przepisów prawa materialnego oraz prawa procesowego, których realizacja będzie miała wpływ na wynik sprawy. Obowiązek udzielania informacji stronie obejmuje cały tok postępowania, tj. od chwili jego wszczęcia, aż do jego zakończenia decyzją. Organ rentowy nie może więc ograniczyć się tylko do udzielenia informacji prawnej, lecz musi podać również niezbędne wyjaśnienia co do treści przepisów oraz udzielać wskazówek, jak należy postąpić w danej sytuacji, aby unikać szkody (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 lipca 2001 roku, I SA 2447/00, LEX nr 54741). W art. 9 k.p.a. ustawodawca kładzie nacisk na obowiązek organów administracji publicznej, uniezależniając go od znajomości prawa przez obywateli (S. Rozmaryn, „O zasadach ogólnych kodeksu postępowania administracyjnego”, PiP 1961, Nr 12, s. 894; W. Taras, Informowanie obywateli przez administrację, Wrocław 1992, s. 74; wyrok NSA w Warszawie z dnia 17 marca 1995 r. III SA

1054/94,M.Podat.1995/9/278; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 28 grudnia 2018 r. II SA/Po 1051/18 LEX nr 2617148). Zgodnie z tym przepisem, organy administracji nie mogą w postępowaniu przez siebie prowadzonym powoływać się na zasadę ignorantia iuris nocet dla uzasadnienia swoich działań i rozstrzygnięć (wyrok NSA w Warszawie z 17.1.1990 r., I SA 28/29, ONSA 1990, Nr 2, poz. 30). Artykuł 9 k.p.a. znosi bowiem zasadę powszechnej znajomości prawa przez obywateli i nakłada na organy administracji publicznej obowiązek informacji prawnej w toku postępowania (wyrok WSA w Krakowie z 1.6.2017 r., III SA/Kr 222/17 LEZ nr 2454327; Adam Müller: Znaczenie zasady ignorantia iuris nocet w polskim postępowaniu administracyjnym, St.Prawn.KUL 2017/4/231-242). Z utrwalonej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego zasady ochrony zaufania do prawidłowości działań organów administracji wynika, że nie powinien doznać uszczerbku obywatel działający w przekonaniu, iż odnoszące się do niego działania (między innymi informacja) organów państwa są prawidłowe i odpowiadające prawu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2019 r. III UK 45/18 OSNP2019/10/125, LEX nr 2622362).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że skoro dla skorzystania przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność z dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej ustawową przesłanką jest spłacenie w terminie należności niepodlegających umorzeniu, to dla zrealizowania tego warunku trzeba zapewnić zainteresowanemu możliwość uzyskania z kompetentnego źródła wiedzy o wysokości tych należności. W sytuacji, gdy w decyzji warunkowej nie określono kwot zadłużenia nieobjętego abolicją, odsyłając w tym zakresie do informacji, o które adresat decyzji powinien zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, organu prowadzącego postępowanie. Wnioskodawca podejmował działania, dochowując przy tym należytej staranności, aby uzyskać od organu rentowego konkretne informacje o kwotach niepodlegających umorzeniu, które obowiązany był uiścić, aby uzyskać umorzenie należności na podstawie ustawy abolicyjnej. Odpowiednich informacji w pełnym zakresie nie uzyskał jednak od organu rentowego w okresie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji z dnia 11 kwietnia 2014 roku, zatem nie można uznać, iż wraz z upływem tego terminu wnioskodawca nie wywiązał się z ciążącego na nim obowiązku, pomimo iż w sprawie poza sporem jest to, że nie uiścił on kosztów egzekucyjnych do dnia 16 maja 2015 roku. Obowiązek zapłaty należności niepodlegających umorzeniu warunkujących zastosowanie rozwiązań przyjętych w omawianej ustawie ten nie został skonkretyzowany przez organ rentowy i przez to nie mógł być prawidłowo zrealizowany. Wnioskodawca, co należy podkreślić uiścił wszystkie zaległości, w tym należności wynikające z postępowania egzekucyjnego.

Mając na uwadze powyższe, w oparciu art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I. Konsekwencją orzeczenia reformatoryjnego co do istoty sprawy jest także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w danej instancji. Stroną przegrywającą spór jest organ rentowy. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego w toku postępowania przed Sądem Okręgowym ustalona została w oparciu o § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015 poz. 1800 ze zm.), w treści obowiązującej w dacie wniesienia odwołanie do Sądu Okręgowego tj. w dniu 21 października 2016 roku.

Rozstrzygnięcie zawarte w pkt II wyroku wydane zostało na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w danej instancji. Apelacja wpłynęła dnia 24 kwietnia 2019 roku, zatem koszty zastępstwa procesowego uzasadnia przepis § 2 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015 poz. 1800 ze zm.) w wersji obowiązującej w dacie wniesienia apelacji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Iwona Jawor-Piszcz Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska